

Kirke- nyt

Skellerup og Ellinge sogne

Nr. 2

APRIL/MAJ/JUNI 1995

15. ÅRGANG

Sognenes ældre inviteres på udflugt

Torsdag den 15. juni
Fra Ellinge kirke kl. 13,00
Fra Skellerup kirke kl. 13,15
Turen går til området omkring
Middelfart

Tilmelding til
Inger Fredslund Hansen, 65 98 14
32, Tove Aagaard Christensen, 65
98 15 84, Lone Wellner Jensen,
65 35 11 18.
Sidste frist for tilmelding er man-
dag den 12. juni.

Et forord for de Voksne om Folkets Danmarkshistorie

Mange danske ser i Dag anderledes paa vor Historie end før Besættelsen. Den er ikke bare interessant, ikke bare en nyttig Kommentar til vort Nutidssamfund. Den er noget helt andet, en Del af vor Eksistens. Vi er ikke blot Lemmer i Samfundet, Borgere i Staten, vi er, opdager vi, med i et stærkere, dybere Fællesskab, det danske Folk, hvis Grundlov er Modersmaalet, Danmarkshistorien, Digtningen. Men Historien er ogsaa andet, den er et Vaaben. Det gælder om, at vi har en smedet og hærdet Historie. Og det bliver den, i det samme vi fortæller den, som den fortjener at blive fortalt. Skræp maa graves op, ikke for at beskrives, pollenanalyseres og stilles paa Museum, men for at bruges.

Den danske Offentlighed har længe interesseret sig for historiske Emner. Arkæologerne er vore mest populære og forkælede Videnskabsmænd. Hjemstavns historie dyrkes af mange, og fra Radio og Blade kender de fleste en Del til ældre Kulturformer, tidligere Samfundstilstande. Men Historien som Helhed, de store Bevægelser i Folkets Liv, Rækkefølgen og Betydningen af dets største Begivenheder, ved de fleste for lidt om. Historiske Problemer interesserer, Historien selv er blevet Brudstykker af et Mønster.

Jeg hørte en Museumsmand i Radioen. Han talte om et Fund fra Margretes Tid, en gammel Læderhandske. Denne Handske er mere værd og fortæller mere end hele Kongerækken, sagde han. Det er jo sandt, at Tingene selv, Fundene, alle disse haandgribelige Levn fra Fortiden

er anderledes levende og nære end bare Navne og Aarstal. Er Kongerækken kun en Terpetabel, kan man roligt bytte den for den første den bedste Flintesten. Men mener man med Kongerækken lidt mere end det monotone Skifte med Kristian og Frederik, tænker man paa de Mænd og de store Oplevelser, der har sat Skel i vort Folks Liv, ordnet i en Oversigt, saa kan den nemt hamle op med hele Nationalmuseet. Man har en Tid set sig gal paa Oversigter, fordi de før blev brugt til Terperi. Nu har vi Brug for Orden og Helhed, for en Historie, der kan huskes, en Historie, der kan anskues i eet Syn, en Historie, der er lige saa dristig, levende, frisk, som den er sand. Naar der skal være Liv, Farve, Varme i den, kan vi ikke undvære Fundene, Læderhandsken, men de maa underordne sig Helheden. Mangt og meget af det Stof, som moderne Historikere har stillet i et daarligt Lys eller smidt væk, kan vi heller ikke undvære.

I nugældende Undervisningsplan hedder det: Faget Historie tilsigter at vække Børnenes Sans for Samhørighed med Fortiden og skabe Forstaaelse af, hvorledes Samfundsforhold og Kultur har skiftet gennem Tiderne. Som danske Børn bør de først og fremmest lære vort Folks Historie at kende for at opnaa den naturlige Samfølelse med Land og Folk. Ordene Samhørighed og Samfølelse er Resten af et ældre, kraftigere Formaal med Historien: den skal vække Fædrelandskærligheden. Forstaaelse af de skiftende Samfundsforhold er Udtryk for et nyere Syn paa Historiens Opgave: den er

Orientering, en Forklaring af vort nuværende Samfund. Historie er en Del af Miljølæren som Geografi og Naturhistorie. Den citerede forsigtige, fornuftige, vege Formaaalsparagraf udtrykker imidlertid ikke helt den førende moderne Historieundervisning, som har brugt Orienteringsprincippet nok saa radikalt og stridt for at befri Historie for sin ældre Betydning som »Aandsfag«. Faget har dog ikke konsekvent gennemført den nyere Opfattelse. Historiens Sandhed er endnu ikke blevet udelukkende til historiske Kendsgerninger.

Som Barn, i Elleveaarsalderen, læste jeg i Løbet af et Par Døgn Nordahl Rolfsens store Verdenshistorie for Folket. Jeg gik

til den af Nød, af Mangel paa Romaner. Men den Bog kom til at overskygge al anden Læsning i Barndommen. Læst Gang paa Gang, især Antikken, Opdagelserne, den franske Revolution, blev Bogen slidt mindre og førtes siden rundt som et skrøbeligt Klenodie. Rolfsen skrev ud fra sin Tids Fremskridtstro, Lystro. Europæernes Historie var en Vandring gennem Blod og Mørke mod Lyset, mod Fornuften. Bogen var baaret af en stor, varm Idé, og selvom vi i Dag ikke kan tro Ideen, har vi Brug for Storheden i Synet og Røstens Friskhed og Kraft.

Vor Historie er vor Rygrad som Folk. Den kan ikke fortælles for godt.

Martin A. Hansen, 1940

Tekster om befrielsen fra Lokalhistorisk Arkiv

Dagene omkring 5. maj

Juni 1944 blev Nordre Delings 3 Grupper startet, men først i Marts 1945 tilgik der Grupperne saa mange Vaaben, saa de var fuldt udrustede. Grupperne havde i Mellemtiden opbevaret Ammunition og Vaaben og havde faaet disse rensat, saa alt var klart til Lørdag den 5. Maj Kl. 5 Morgen, da Grupperne blev alarmeret.

Dagen i Forvejen havde Grupperne ligget i Beredskab, og Delingsføreren havde haft Møde med Gruffepførerne, hvor alt blev gjort klar til Aktion. Der var almindelig Mening om, at Delingen skulde sættes ind enten mod Nyborg eller langs Kertemindekysten evt. for at vejlede Faldskærmsjægere eller for at tage sig af de tyske Styrker, som laa i Ullerslev, ca. 200 i alt.

Imidlertid kom Meddelelsen om Tyskernes Overgivelse Fredag Aften i Radionen, saa Delingen var noget desorienteret m. H. t. til de Opgaver, den nu skulde løse.

Lørdag Morgen Kl. 5 blev Delingen alarmeret, og Mødested for Hindemae og Ullerslev Gruppen var Ullerslev Elektricitetsværk. Alle skulde møde med fuld Udrustning, d. v. s. 1 Maskingevær pr. Gruppe, 2 Maskinpistoler, Resten Karabiner, samt 3-4 Haandgranater pr. Mand.

Delingen skulde møde paa Juelsberg Kl. 8, og Vejen dertil stødte Rejstrup Gruppen til Resten af Delingen. Delin-

gen bestod af 1 Motorcykle i Spidsen for 2 Personvogne og 2 Lastbiler.

Ved Ankomsten til Juelsberg blev Delingen under Kommando af Officiant Hansen stillet op til Parade foran Flagstangen paa Græsplænen, hvorefter der blev kommanderet Hønnør for Flaget, og »Kong Christian« blev sunget. Derefter holdt Gregers Juel en Tale for Befrielsen, og der blev sunget »Kongernes Konge«.

Kl. 9 blev Delingen kommanderet i Stilling. Delingen skulde besætte Omraadet omkring den tyske Pigtraadspærring, der gik fra Jernbanen ved Borgeskov gennem Skoven ud forbi Døvsomme-Landbrugsskolen til Stranden. Ullerslev Gruppen besatte hele Juelsberg Skoven til Døvsommeskolens Lade og Rejstrup Gruppen fra Landevejen Nyborg-Rejstrup til Stranden. Ved 11 Tiden, sa alle Grupperne var paa Plads, og Opgaverne var bl.a. at visitere alle Forbipasserende til og fra Nyborg, blev en Del af Hindemae Gruppen og hele Rejstrup Gruppen omringet af Tyskerne og afvæbnet.

Forinden Delingen var kommet i Stilling, havde den mødt en Styrke Tyskere, som var paa Øvelse, og som ikke havde faaet Meddelelse om Overgivelsen. Disse Tyskere vilde ikke lade sig afvæbne, men vi blev enige med dem om, at de kunde fortsætte deres Øvelser indenfor Pigtraadspærringen, og vi skulde afpatruljere Omraadet udenfor Omraadet udenfor Spærringen. Derfor var der ingen, som anede Uraad, da Tyskerne

pludseligt optraadte og forlangte Vaabnene afleveret. Imidlertid fulgte Greger Juel med Tyskerne til Barakkerne for at faa Kommandanten i Tale, hvilket resulterede i, at Kommandanten ringede til Odense og fik bekræftet Overgivelsen, og Vaabnene blev tilbageleveret.

Hele Lørdagen og Natten med havde Delingen Vagt paa omtalte Omraade, dog om Natten blev Vagterne indskrænket til at bevogte de to Landeveje, Hovedlandevejen Nyborg-Odense, ved Borgeskov og Strandvejen.

Paa Strandvejen havde vi Kvarter i Torpenhus, hvor vi blev særdeles godt behandlet. Hovedkvarter for de tre Landdelinger var paa Juelsberg Avlsgaard, hvor Lotter sørgede for Forplejningen, hvilken var over al Forventning.

Af større Episoder ved Vagterne kan nævnes, at en Fiskebil, der var paa Vej til Esbjerg, men som kom fra Nyborg ad Rejstrup Vejen, blev stoppet og undersøgt. Det viste sig, at der var en Del Mennesker skjult i Vognen, hvorfor der blev rekvireret Hjælp fra Nyborg, saaledes at Vognen under Bevogtning kunde blive ledsaget til Hovedkvarteret.

Søndag den 6. blev en Del af Nordre Deling bordret til Langeskov for at deltage i en Jagt paa nogle Hipoer. Det viste sig dog at være falsk alarm. Mandag Morgen tidlig blev Delingen beordret i Alarmberedskab til Wildes Kælder i Nyborg. Der var Uro ved Færgelejerne, hvor nogle Tyskere vilde sejle ud. Hen paa Eftermiddagen kom Englænderne, Ørkenrotterne, til Nyborg. Det var en straalende Begivenhed, som ingen af os glemmer. Englænderne, the Royal Dragoons, fik Hovedkvarter paa Juelsberg.

Samme Eftermiddag lykkedes det at fange Poul Denge, Slagter Poul Peter-

sen, Nyborg, som havde gaaet Tyskernes Ærinde, udenfor Ullerslev, han prøvede at slippe til Tyskland ved at marchere med de tyske Tropper, som var paa Vej ud af Landet. Det var Dyrlæge Matthiessen, der havde Æren af at gribe Poul Denge.

De følgende Dage begyndte vi paa Patruljering af Landevejen Nyborg-Odense, hvor nu Strømme af Tyskere marcherede mod Grænsen, og de efterlod Vaaben og Sager, som vi maatte samle op. Ligeledes deltog Delingen i Aflevering af tyske Vaaben og Sortering af dem ved Havnen i F.A.F.s Lagerbygning. Ind imellem deltog vi i Skydeøvelser og Eksercits.

Senere overgik Delingen til alm. Vagtjeneste ved henholdsvis Færgelejerne, Kuren, Interneringslejren m.m.

Den 15. August blev vi alle hjemsendt.

Om modstandsarbejdet beretter Juel-Brockdorff

Ullerslevgruppen blev startet i efteråret 1943. Der kom en kontakt til mig fra Nyborg, hvorefter jeg gik til dyrlæge Matthiesen i Ullerslev, for sammen med ham at finde personer hvem vi kunne stole på i Ullerslev og omegn.

Det var tyskernes overgreb mod den danske befolkning i dagene omkring d. 29. august 1943, der for mit vedkommende blev årsagen, og som vi var flere der ønskede at protestere imod. Vi var unge dengang og kunne vi være med til at løse en opgave for Danmarks fremtid, var her en udfordring, vi aktivt ville gøre en indsats for.

Men arbejdet måtte foregå med den største forsigtighed, da tavshed om hvad der foregik og hvem man kom sammen med under ingen omstændigheder måtte røbes, da det kunne koste dyrt for hver enkelt.

Efterhånden var vi bleven for stor en gruppe at holde sammen på, hvorfor vi på et tidspunkt blev delt i en *Hindemaegruppe* og en *Ullerslevgruppe*.

Våbnene til grupperne kom fra nedkastningerne ved Lykkesholm, nær Ravnholdt, og blev i første omgang skjult i Hindemaes skov, men da tyskerne ofte patruljerede om natten for at opdage mistænkelig aktivitet, flyttede vi våbnene her til gårdens tæskelade og gemte dem i tærskæværket, af hensyn til evt. tysk razzia, hvor de med deres metaldektorer vanskeligt kunne finde våbnene, da der i forvejen er megen jern i et tærskæværk.

De våben vi modtog, betød af amerikanske karabiner, pistoler og et enkelt maskingevær, men da ingen af os havde

særlig kendskab til brugen af disse våben, forgik instruktion og øvelser i deres rette brug på loftet over kostalden – men vi havde altid en vagtpost udstationeret ved porten til gården, for at advare os mod de tyske patruljer.

Jeg erindrer en enkelt episode fra en aften, efter en sådan øvelse, hvor en af gruppens medlemmer der gik under dæknævnet »Flyveren«, cyklede hjem til Ullerslev, men ved jernbaneoverskæringen, blev han standset af de tyske vagtposter for en kontrol af legitimation, men da »Flyveren« denne aften havde en revolver gemt i den ene støvle, fandt han det bedst at flygte fra dem, for at undgå en evt. visitation. Men en af vagterne løb efter ham og nåede op til »Flyveren« på marken, hvor nu centralskolen ligger, da tog »Flyveren« sin revolver og med skæftet slog tyskeren i hovedet, hvorefter han kunne slippe bort fra sin forfølger.

Det var forbudt at bære våben på sig og blev det opdaget af tyskerne, kunne det medføre dødsstraf.

Jeg erindrer også at vores gruppe havde planlagt et angreb mod de tyske soldater, der var indkvarteret på Ullerslev Kro, det var især deres officerer, vi var ude efter, men planen nåede ikke at blive til noget.

Vores gruppe havde ingen specielle opgaver, vores opgave var at være i beredskab og klar til kamp mod de tyske styrker, dersom krigsskuepladsen skulle komme til Danmark.

Det var hovedsagelig folkene fra Nyborggrupper, der tog sig af jernbanesabotagerne med bl.a. sprængning af sporskifterne på Ullerslev station og på baneløse mellem Ullerslev og Lange-skov.

D. 3. januar 1945 blev jeg arresteret af

tyskerne. Jeg blev afhentet her på Hindemæ og ført til Husmandsskolen ved Odense, hvor tyskerne havde deres hovedkvarter. Her kom jeg i forhør, men nægtede ethvert kendskab til andre modstandsfolk, og at jeg skulle have noget med dette at gøre, og da tyskerne ingen beviser havde imod mig, blev jeg løsladt igen dagen efter d. 4. januar 1945.

Men d. 5. maj 1945 fik vi ordre om at stille på Juelsberg, klar til aktion, da de tyske tropper i Danmark havde kapitulert og de engelske tropper ikke var nået frem.

Vi var indkvarteret på Juelsberg i ca. een månedstid, og vores gruppe fik til opgave at holde vagt ved færgelejerne i Nyborg, dels for at kontrollere alle civile passagerer, samt være de engelske tropper behjælpelige ved overfarten med færgerne og modtagelse af de tyske tropper og flygtninge der kom fra Sjælland.

Otto Madsen, Såderup, medlem af Hindemæ- gruppen, supplerer

Jeg erindrer, at vi her i Skellerup havde en person som agiterede kraftigt for tyskerne og som muligvis har angivet E. Juel-Brockdorff til tyskerne.

Pludselig en dag blev det meddelt at Hindemæ skulle have indkvartering af tyske tropper, derfor måtte vi omgående have vort våbenlager fjernet – det klarede dyrlæge Matthiesen resolut ved at køre til Hindemæ i sin dyrlægebil, våbenene ind i bilen og til Otto Madsen med dem.

Slutning af en Kaj Munk- prædiken fra december 1943

Kirken vil vække Danmark til at vaagne nationalt, men den vil ikke for nogen Pris nøjes med den Opvaagnen. En Nationalisme uden Kristendom fordømmer vi som et Onde. Der blomstrer et Had over Alverden, vildt, fortærende ondt. Kristus har lært os det store: med alle Evner og Kræfter at gaa imod det onde af hade, uden at lade sig svække af Had. Kristus har lært os den dybe Forskel paa retfærdighed Straf og saa Hævn. Naar denne Krig har naaet sit blodige Slut, vil Mørkets Fyrste skringe paa Hævn fra Gravene. Ogsaa vi kender Folk, der skal gøres op med, men det skal ske i Guds aand og ikke i Djævelens. Maatte vi da være rede til hver især, som vi nu kan det paa den Post, vi staar paa, og med de Evner, vi har – uden et Øjeblik at skele efter, hvad det kan koste os – at tage vor Tørn for at hjælpe Jorden fremad mod hans Riges Komme og hans Viljes Herredømme her som i hans evige Himmel.

Valgløfter - bispevalget

En af biskoppens centrale opgaver er at være gejstlig og administrativ tilsynsmyndighed i stiftet. Hvordan vil du forvalte den, hvis du bliver Fyns næste biskop?

INGRID KJELDEN:

– Man kunne på en måde sige, at biskoppen har et venstrehåndsarbejde og et højrehåndsarbejde. Og venstrehåndsarbejdet er det administrative, højrehåndsarbejdet er det at være tilsynsmand. Det administrative er vigtigt, og man skal ikke gå ind i arbejdet som biskop, hvis ikke man kan lide det administrative. Men det skal ikke gå op i bureaukrati, men være en hurtig arbejdsgang. Højrehåndsarbejdet er tilsynet med præster, menigheder og menighedsråd. Der er en af de vigtigste opgaver at føre grundige samtaler i forbindelse med stillingsbesættelser, så man kan finde den rigtige præst til det rigtige sted.

– Det er biskoppens fornemste opgave at holde den evangelisk-lutherske kirke fast på det betroede ord. Det er vigtigt, at biskoppen kommer rundt så meget som muligt. Biskoppen skal selv prædike, men også sætte sig på kirkebænken midt i menigheden og lytte til præstens prædiken.

YRSA LUDVIGSEN:

– Jeg vil lægge vægt på at komme rundt i stiftet, så jeg ved hvordan vi har det. Det er vigtigt at holde det for øje, at vi alle – biskop, præster og menighedsrådsmedlemmer – er i den samme sags tjeneste. Og at vi opmuntrer hinanden til at stå ved evangeliet og ikke skamme os

ved det. Biskoppen skal opmuntre præsterne til at stå frem og forkynde evangeliet. Biskoppen skal beskytte os mod os selv, så vi ikke tiltager os en magt og myndighed, vi ikke har. Og biskoppen skal beskytte menigheden ved at holde præsterne fast på, hvad deres opgave er. – Og så er der jo den praktiske side af sagen: at der helst ikke skal være alt for meget andet, der optager sindene og står i vejen for det, man skal beskæftige sig med: der skal være ro og ordnede forhold i stiftet, så der er plads til evangeliet og til at vi allesammen med glæde og frimodighed kan forkynde budskabet.

– Visitats betyder, at man kigger forbi og lige hører: »Hvordan har du det egentlig?« Så man kan få snakket om tingene. Det er vigtigt, at man har et åbent og tillidsfuldt forhold til hinanden, så der ikke bliver »sager« ud af de problemer, der måtte være.

LARS OLE GJESING:

– Biskoppens egentlig opgave er den, som menigheden sætter ham til: på menighedens vegne at føre tilsyn med at evangeliet forkyndes ret. Det er den funktion, som hos Paulus og Johannes er omtalt som den »at prøve ånderne«. Altså at høre efter, at det er Kristus, der bliver forkyndt. Og det består ikke så meget i at sidde klar som en grib på kanten af prædikestolen. Det består ligeså meget i opmuntring. Det er for mig at se det helt centrale bispehverv: åndeprøven på menighedens vegne.

– Det forudsætter så, at man dels kender menighederne, dels kender præsterne, der så igen hænger sammen med biskop-

pens visitatsområde. Det er der ikke i dag mange muligheder for at dyrke så intenst, som det burde dyrkes. Fordi der så også ligger hele stiftsøvrighedsopgaven hos biskoppen. Det er en af grundene til, at jeg er varm tilhænger af at demokratisere stiftsøvrigheden. Det vil give biskoppen betydeligt bedre muligheder for at gøre det, der er centralt i hans opgave. Men det betyder altså også, at biskoppen er – og skal føle sig – soomeen, menigheden har sat i arbejde med at udføre en bestemt menighedstjeneste.

KRESTEN DREJERGAARD:

– Jeg vil tage ud i sognene i det omfang, der er brug for det. Det vil sige: gå på besøg i sognene, gå i kirke i sognene og tale med menighedsrådene i forbindelse med embedsbesættelser. På det administrative plan kunne jeg forestille mig, at det ikke altid behøver at være menighedsrådene, der sender sager ind til stiftsøvrigheden, men at det også omvendt kunne være sådan, at stiftsøvrigheden tog ud for at tage stilling til de sager, der måtte være, lokalt.

– Så tilsynet er bredt. Der er netop både et gejsteligt og et administrativt tilsyn; hvor jeg især anser det første for det vigtigste. Det er vigtigt, at biskoppen har en tæt kontakt til præsterne. Præsterne har tit brug for at tale med en anden præst. Hvis det er biskoppen så er det godt, hvis det er en anden præst, så er det jo i virkeligheden lige så godt. Men i hvert fald: biskoppen skal være opmærksom.

UFFE KÆRUP:

– Det vigtigste i bispeembedet er det, som også ligger i ordet »biskop«, nemlig at være tilsynsmand. Og der vil

lægge vægten på at komme ud i de enkelte kirker og de enkelte provstier, f.eks. en gang om året at komme ud til de enkelte provstikonventer, og på den måde give folk mulighed for tale med biskoppen på tomandshånd. Det er vigtigt at komme ud og sidde på kirkebænken – ikke for at kontrollere eller dunke folk i hovedet, men for at følge med og støtte. Det er vigtigt at få en tæt kontakt til præster og menigheder ude omkring i stiftet, så biskoppen ikke er en fjern skikkelse på en høj stol inde i Odense.

– Desuden har biskoppen en vigtig funktion i forbindelse med samtaler med ansøgere til ledige præsteembeder i stiftet. Det er et meget stort antal samtaler hvert år, og der tror jeg det er vigtigt på egen krop at have prøvet at arbejde som præst under forskellige vilkår, sådan som jeg har. Ligesom det er vigtigt at have samarbejdet med de forskellige kirkelige samfund, som udgør den rummelige danske folkekirke. Det mener jeg, at jeg har vist mig i stand til.

– Det rent administrative kommer næsten af sig selv. Der er et fagkyndigt personale, som bistår biskoppen i den slags sager.

